

मौजे राजगुरुनगर, ता. खेड, जि. पुणे येथे प्राप्त
झालेला निखात निधी संपादित करणेबाबतच्या
प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता व वित्तीय मान्यता
देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : पुवसं-२०२४/प्र.क्र.१८०/सां.का.३

ई-ऑफिस क्र. ८२३१७९

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : ०९ ऑक्टोबर, २०२४

वाचा :- १) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग पत्र क्रमांक पुवसं-२०२४/प्र.क्र.१८०/सां.का.३
दिनांक ०९.८.२०२४.

- २) मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील अपील याचिका क्रमांक ११५/२०२२मधील
Interim Application No १९२२९/२०२२ व १९२३०/२०२२ मध्ये
दिनांक १६.८.२०२४ रोजी झालेला न्यायनिर्णय.
३) संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.
क्र. तंत्र२०२४/मं.प.-राजगुरुनगर निखात निधी/२५३५, दि.२१.०८.२०२४.

प्रस्तावना :-

मौजे राजगुरुनगर येथे श्री. गणेश महादेव खेडकर यांना त्यांच्या मालकीच्या राहत्या घरात मुघलकालीन ३३ ग्रॅम वजनाची चांदीची तर एकूण ४८१ ग्रॅम वजनाची ४६ सोन्याची नाणी मिळून आली. सदर प्रकरणी मा. दिवाणी न्यायालय, खेड (जि. पुणे) यांनी सदर निखात निधीचे श्री. गणेश महादेव खेडकर हे कायदेशीर मालक असल्याचे व सदर निखात निधी त्यांना परत करण्याचा आदेश दि. २९.०९.२०१६ रोजी दिला होता. सदर आदेशाविरुद्ध मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे अपील दाखल करण्यात आले. सदर नाणी अकबर बादशाहा ते औरंगजेब अशा एकूण २०० वर्षाच्या कालावधीतील असून, त्यांचे ऐतिहासिक महत्व आहे. सदर नाण्यांना प्रमाणित करण्याकरीता पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय स्तरावर एक समिती स्थापन करण्यात आली होती. या समितीने सदर निखात निधी नाणी शास्त्रियदृष्ट्या व ऐतिहासिकदृष्ट्या महत्वाचा असल्याचा अहवाल दिला आहे. भारतीय निखात निधी अधिनियम, १८७८ मधील कलम १६ अन्वये निखात निधी शासनास संपादित करण्याकरीता चालू सोन्याच्या बाजारभाव व त्याच्या २०% अधिक असे एकूण मुल्याच्या १२०% रक्कम मूळ मालकास देण्यात येते. त्यानुसार मौजे राजगुरुनगर, ता. खेड, जि. पुणे येथे प्राप्त नाण्यांच्या मोबदल्यात चालू बाजारभावाप्रमाणे सोन्याचे मूल्य व २०% अधिक म्हणजे एकूण १२०% प्रमाणे आवश्यक निधी संबंधितांना देण्यास संदर्भ क्र. १ येथील पत्रान्वये तत्वतः शासन मान्यता देण्यात आली आहे. मा. उच्च न्यायालयाने सदरहू निखात निधी संपादित करून याबाबतचा मोबदला रक्कम अर्जदार श्री. खेडकर यांना प्रत्यक्ष अदा करण्याकरीता संदर्भ क्र. २ येथील न्यायनिर्णयान्वये ४ आठवड्याचा

कालावधी दिला आहे. त्यानुसार संदर्भाधीन क्र.३ च्या पत्रान्वये संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी उपरोक्त निखात निधी संपादित करण्यासाठी रु.४८,९९,९०९/- इतक्या रकमेस प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याची विनंती केली आहे. त्यानुसार प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

मौजे राजगुरुनगर, ता. खेड, जि. पुणे येथे श्री. गणेश महादेव खेडकर यांना त्यांच्या मालकीच्या राहत्या घरात सापडलेल्या निखात निधी मुघलकालीन एकूण ३३ ग्रॅम वजनाची ३ चांदीची तर एकूण ४८९ ग्रॅम वजनाची ४६ सोन्याची नाणी संपादित करण्याकरीता खालीलप्रमाणे नमूद रु.४८,९९,९०९/- (अक्षरी रूपये अड्ऱेचाळीस लक्ष अकरा हजार एकशे एक फक्त) इतक्या निधीस या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	निखात निधीचा तपशील	प्रति ग्रॅम बाजारभाव	२०% अधिक रकम	वस्तू व सेवाकर (१८ %)	एकूण रकम
१	४८९ ग्रॅम वजनाच्या ४६ सोन्याची नाणी	₹१७०५८ × ४८९ ग्रॅम = ₹३३,९४,८९८/-	₹६,७८,९८०/-	₹७,३३,२९८/-	₹४८,०७,१७६/-
२	३३ ग्रॅम वजनाची ३ चांदीची नाणी	₹८४ × ३३ग्रॅम = ₹ २७७२/-	₹५५४/-	₹५९९/-	₹३९२५/-
	एकूण	₹३३,९७,६७०/-	₹६,७९,५३४/-	₹७,३३,८९७/-	₹४८,९९,९०९/-

०२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांना यासाठी नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून, त्यांना अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्यास या संबंधीच्या देयकावर स्वाक्षरी करण्यास प्राधिकृत करण्यात येत आहे. सदर काम हे निकषानुसार/मानकानुसार पूर्ण होईल हे पाहण्याची जबाबदारी संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांची असेल.

०३. या कामासाठी होणारा खर्च मागणी क्र. झेड्डी -२ पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, २२०५ कला व संस्कृति (००) १०३, पुरातत्वशास्त्र, (०१) (०६) राज्यातील ऐतिहासिक व सांस्कृतिकदृष्ट्या महत्वाचे किले आणि धार्मिक स्थळे यांची जपणूक व संरक्षण (कार्यक्रम), (२२०५ १३०२) २७ लहान बांधकामे या लेखाशिर्षाखाली सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षातील उपलब्ध निधीतून भागविण्यात यावा.

०४. हा शासन निर्णय वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनिमय, भाग २, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५ वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ भाग पहिला उपविभाग तीन मधील अनुक्रमांक ६ मधील परिच्छेद क्र. २७(२) “अ” नुसार प्रशासकीय विभागांना प्रदान केलेल्या

अधिकाराच्या अधिन राहून तसेच वित्त विभाग अनौपचारीक संदर्भ क्र. अनौप-६२७-२०२४-व्यय-१५, दि. १६.०९.२०२४ अन्वये वित्त विभागाने दिलेल्या मंजूरीस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

०५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२४१००११२४५५१०९२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. मंत्री (सांस्कृतिक कार्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

अपर मुख्य सचिव (सांस्कृतिक कार्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

उपसचिव (सां.का. ३) यांचे स्वीय सहायक, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

महालेखापाल-१, (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

महालेखापाल-२, (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

महालेखापाल-१, (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

महालेखापाल-२, (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.

निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई.

कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

निवड नस्ती, सां.का.३.